

SAARLASTE ÜHING TORONTOS

Sügiskooosviibimine 14. septembril, 2008 Toronto Eesti Maja Kristallsaalis.
Ühingu esimehe Johannes Pahapilli sõnavõttud.

1) Avasõna / tervitus:

LUGUPEETUD KÜLALISED, ARMSAD KAAS-SAARLASED!

Teretulemast nii hulgaliselt ühingu traditsioonilisele sügiskooosviibimisele! Teie osavõtt on kinnituseks mu sõnadele, mida laususin hiljuti Kuressaare linnuses seoses Saaremaa Muuseumi ja meie ühingu ühisenäituse avamisega – ütlesin seal: *“Saarlaste Ühing Torontos on jätkusuuteline seni-kaua, kui tal on liikmeid kes on valmis ühingu juhatuses tegutsema”*. Sellele tagantjärgi mõeldes leian, et oleksin pidanud lisama *“....ja seni, kuni ühingul on sõpru, kes ta tegevust oma lahke osavõtuga toetavad”*. Tänapäevane koosviibimine on järjekordseks tõendiks, et mõlemad tegurid on kodusadamas ja seal kindlalt ankrus!

Tänapäevase koosviibimise kodupärane rikkalik kohvilaud on valminud ühingu väsimata juhatusliikmete Leida Helde, Hilda Härmi, Pilvi Niidi ja Leida Tõsise hoolsa perenaiseliku tööpanusena! Kohvilaua juurde kuulub ka laudadel leiduv valge ja punane vein.

Peale seda, kui oleme maitsnud perenaiste poolt pakutavaid hõrgutusi, ehtsaid eestlasele omapäraseid võileibu ja küpsiseid, on meil kavas väike “showtime” – näeme mõningat ühingu kolme juhatusliikme hiljutisest kodusaare küllastamisest, sh näituse *“Saarlaste Ühing Torontos Eesti aadete hoidjana”* avamisest Kuressaare Linnuses, meie visiidist ühingu asutaja ja esimese esimehe sünnitallu ning osavõttust Kuressaare XII Merepäevadest. Neist näeme ekraanile projekteerituna fotosid ja näituse jaoks koostatud videofilm, mis jooksis seal pidevalt kogu näituse lahtioleku aegadel; muide, näitus lõppes täna – mõni tund tagasi.

Kui meil on laulutuju ja jäksu ning leiame lahke dirigendi, siis teeme ka mõne päevakohase ühislaulu. Enne aga veidi kehakinnitust – palun külastage kohvilauda, head isu!

2) “SHOW-TIME” alguseks – programmiosa sissejuhatuseks:

HEAD SÕBRAD; ARMSAD KAAS-SAARLASED!

Arvan, et oleme nüüd juba jõudnud tublide perenaiste poolt kaetud pidulaualt üht-teist head maitsta, sellega vast ehk ka piisavalt kehakinnitust saanud – võibolla veiniklaasikese abil peotuju veelgi tõstnud!

Hästi, läheme siis kavas edasi – programmi ehk nn “show-time” osa juurde! Esiteks, mõningat suusõnaliselt ühingu kolme juhatusliikme – abiesimehe Leida Helde, sekretäri Leida Tõsise ja minu – tegevusest äsja-möödunud juulis/augustis kodusaarel, kus ühiselt osalesime kolmel eriüritusel, nimelt:

- ühingu näituse avamisel Kuressaare linnuses 23. juulil;
- visiit ühingu asutaja ja esimese esimehe Robert Kreemi mälestustahvli asukohta – tema sünnikoju, Tatterselja metsavahi tallu, Länga külas, Salme vallas; ja
- Kuressaare XII merepäevadel 1 - 3. augustil.

Neist kõigist projekteerin peatselt ekraanile mõningad fotod. Sellele järgneb umbes 15-minutiline – just näitusele tehtud – videofilm, mille koostas Torontos sündinud Saaremaa päritoluga tubli ja ettevõtlik noormees Alar Allas, kes paar aastat tagasi koos abikaasa ja lastega Saaremaale elama asus ning seal nüüd edasi tegutseb oma Torontos alustatud filmindusega. Neil on ka Kuressaare lähedal talu ja omavad linnaserval restorani. Nii talu kui restoran on iseloomult “roheline” ehk nn “naturaalne”. Videofilmi tehes kasutas Alar ühingu arhiivist Muuseumi kaudu saadud pildimaterjale ja ühingu juhatuse liikmete isiklike filmiklippe. Videofilm kannab toredat ja huvitavat nime, sama mis Saaremaa Muuseum meie näituse nimeks valis:

“Saarlaste Ühing Torontos – Eesti aadete hoidjana”.

Näituse kohta mainiksin veel, et see oli igati professionaalselt koostatud ja maitsekalt üles seatud – asi jättis väga hea mulje! See andis tõhusa ülevaate meie ühingu poolt pikkade aastakümnete vältel tehtud tööst ja viis selle laialdase publiku ette, mida me omal käel pole tänapäeval enam võimelised tegema.

Näituse avamisest ilmusid mõlemas Saaremaa ajalehes – “Oma Saar”es järgmisel päeval ja “Meie Maa”s 26. juulil – positiivsed kirjutised koos pildiga – esimeses Muuseumi direktor Endel Püüa minuga, teises Püüa Leida Tõsisega. Kõigile kolmele meist andis Muuseum mälestuseks kingitusi – mitmesuguseid huvitavaid raamatuid Saaremaa kohta, ka kauneid lilli. Mina kinkisin oma lilled kohe edasi kohalviibivale endise ühingu liikme, hiljuti manalateele asunud tubli saarlase Peeter Sepa abikaasa Anule. Raamatud ja muu mementod on välja pandud siin kirjanduslaua.

Vahetult peale näituse avamist toimus kõrvalruumis vestlusring päevakohastel teemadel, samas nautisime ka rikkalikku kohvilauda koos klaasi veiniga.

Vestlusringis andsid lühiülevaate näituse saamisloost meid Torontos kolm kuud varem külastanud kaks tublit muuseumi töolist, ajaloolased Külli Rikas ja Maret Soorsk. Mina, oma ettekande esimeses osas, andsin lühiülevaate ühingu saamisloost ja saarlaste paigaldusest ning tegevusaladest Kanadas; selles kasutasin andmeid 1984. a. ühingu poolt välja antud raamatus “Saare Rahvas Vabas Maailmas” ilmunud saarlase Antoni Truuväärti kirjutisest.

Oma ettekande teises osas andsin lühiülevaate saarlaste panusest EV taas-vabanemise protsessis, mainides just neid Toronto saarlasi, kelle panus – väljaspool meie ühingu tegevust – on olnud eriliselt märkimisväärne. Esitasin oma ettekande ekraanile projekteeritud “slaidide” toel; muide, neist on koopiad internetis, mida leiame ühingu kodulehe <http://saarlane.ca> kaudu, kui sealt avame veebilehe “sisu” – viide slaididele asub peatükk 4.3 eelviimases lõigus.

Meie ettekannetele järgnes diskussioon, millest koorus välja neli soovitus / ettepanekut, nimelt:

- Toronto saarlaste praegune vanem generatsioon ja nende järeltulijad võiksid Eesti Genealoogia Seltsi Saaremaa osakonnaga kontakti luua ja tõsiselt käsile võtta perekondlike sugupuude uurimustegevuse. Teatavasti tehakse Saaremaal praegu sel’ alal tublit tööd.
- Saarlaste Ühing Torontos võiks abistada Eesti vabadusvõitlejate muuseumi, mis asub Lagedis, Harjumaal, kaua-oodatud projektiga – paigaldada kuskil Kanadas mälestusmärk Admiral Pitkale.
- Saarlaste Ühing Torontos võiks soovitada Kanadas elunevate / elanud saarlaste järeltulijatele, kes tegutsevad ärimaailmas, et Saaremaal on neile palju häid äriandusettevõtmisvõimalusi.

Nad saaksid olemasolevate võimalustega lähemalt tutvuda, kui veedaksid mõned nädalad oma suvepuhkusest Saaremaal, kus elu on rahulik ja suhteliselt odavahinnaline!

- Saaremaa Muuseum koos Toronto saarlastega võiksid tõsiselt mõelda projektile, mille abil saaks teha “update”i andmebaasile saarlaste paigalduse ja tegevusalade kohta Kanadas.

Hetke pärast kõigist kolmest üritusest pildis ja videos, kuid enne veel mõni sõna äsja-möödunud Kuressaare Merepäevadest:

- Merepäevade avapäeval, reedel 1. augusti keskpäeval, toimus üritus nimega “Saaremaa arengukonverents” – mis oli mõeldud ka avataktiks saarlaste ülemaailmseks kokkutulekuks. Muide, seal viibis ka E.V. ex-president, saarlane Arnold Rüütel. Esinesin konverentsi lõpp-osas lühikese tervituskõnega Toronto saarlaste nimel, soovisin merepäevadele igati head kordaminekut ja soovitasin osalejatele, kel’ võimalik, külastada meie näitust Kuressaare Linnuses.
- Reede-õhtune merepäevade ametlik avatseremoonia oli igati pidulik – heisati pidustuste lipp, jpm taolisele üritusele omapärast: ilusad avakõned ja heakvaliteediga muusikaline programm; oli ka toredaid tantsu-ettekandeid.
- Laupäeva keskpäeval osalesin seminaril, kus luubi all oli mitmeid päeva-probleeme seoses saarte- ja väikesaarte elu-oluga; mõlgutati mõtteid saartel eluneva rahva elustandardi tõstmiseks ja leiti, et nendele küsimustele peaks tulevikus rohkem tähelepanu pöörama. Eriti murettekitav on Saaremaa pidev, aasta-aastalt rahvaarvu kahanemine, mille põhjuseks on nii rahva madal iive kui väljarännu / sisserännu negatiivne summa. Õhtul olime kolmekesi meie ühingust Kuressaare linnapea aukülalised linna poolt Merepäevade puhul korraldatud VIP-galavastuvõtul, mis toimus Spa-hotell Meri mugavas ja hubases restoranis.
- Merepäevade lõpuõhtul, pühapäeval 3. augustil võtsin osa ürituse lõpp-pidustusest, mis oli samuti hea-kvaliteediga, nii muusikaliste- kui tantsu ettekannete osas. Oli ka päevakohaseid tänusõnade ütlemisi ja muid sinna juurde kuuluvat. Peale amelikku osa algas tants, milles ma ei osalenud.

Nüüd aga fotode ja videofilmi juurde! Kui on esitatu kohta küsimusi või kommentaare, vast ehk teeksime seda peale “show-time”i!